Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 7 Tdo 817/2012, ECLI:CZ:NS:2012:7.TDO.817.2012.1

Číslo: 17/2013

Právní věta:

Přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku není trestným činem trvajícím, protože jeho zákonným znakem není udržování protiprávního stavu. Tento přečin je spáchán již tím, že z jednání pachatele vznikne jiné osobě nebezpečí, že onemocní pohlavní nemocí. Mnohost úmyslných útoků může při splnění dalších podmínek vést k závěru o pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 11.07.2012

Spisová značka: 7 Tdo 817/2012

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Ohrožení pohlavní nemocí, Pokračování v trestném činu

Předpisy: § 155 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného Š. P. proti usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě zrušil. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zejména rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 14. 11. 2011, sp. zn. 1 T 34/2011, byl obviněný Š. P. uznán vinným přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. l písm. a) tr. zákoníku a přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. l tr. zákoníku a odsouzen podle § 337 odst. l tr. zákoníku,

§ 43 odst. l tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na 12 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení všech motorových vozidel na 24 měsíců. Podle § 226 písm. a) tr. ř. byl obviněný zproštěn části návrhu na potrestání podaného pro přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku.

O odvolání obviněného, podaném proti odsuzující části rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, bylo rozhodnuto dvěma rozhodnutími Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, a to jednak usnesením ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012, jímž byl podle § 257 odst. l písm. c) tr. ř. zrušen odsuzující výrok o vině obviněného přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku s tím, že trestní stíhání obviněného pro tento přečin bylo z důvodu uvedeného v § 11 odst. l písm. f) tr. ř. zastaveno, jednak rozsudkem ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012, jímž byl podle § 258 odst. l písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušen výrok o trestu s tím, že podle § 259 odst. 3 tr. ř. byl obviněnému za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. l písm. a) tr. zákoníku a přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. l tr. zákoníku nově uložen podle § 337 odst. l tr. zákoníku, § 43 odst. l tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody na 12 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na 24 měsíců.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě odůvodnil zrušení odsuzujícího výroku o vině přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku a následné zastavení trestního stíhání v podstatě tím, že zprošťující výrok ohledně části uvedeného trestného činu vytvořil překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. l písm. f) tr. ř. Přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě považoval za trvající trestný čin a z toho dovodil, že zprošťující výrok o části tohoto trestného činu, který nebyl napaden odvoláním a nabyl právní moci v řízení před Okresním soudem ve Žďáru nad Sázavou jako soudem prvního stupně, měl účinky věci rozhodnuté i ve vztahu ke zbývajícímu rozsahu, v němž Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou tímto trestným činem uznal obviněného vinným.

Nejvyšší státní zástupce podal v neprospěch obviněného v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě. Výrok o zrušení odsuzující části rozsudku, která se týkala přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, a výrok o zastavení trestního stíhání napadl s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. l písm. f), g) tr. ř. Namítl, že Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě pochybil, pokud zrušil uvedenou část rozsudku a zastavil trestní stíhání, a vyjádřil názor, že tu nebyl důvod nepřípustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. l písm. f) tr. ř. Uvedl, že Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě dospěl k nesprávnému závěru o nepřípustnosti trestního stíhání na podkladě chybné výchozí úvahy, že přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku má povahu trvajícího trestného činu. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou posoudil jako nedbalostní přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný se v červenci nebo srpnu 2010 dověděl, že by mohl být nakažen pohlavní nemocí syphilis a být zdrojem nákazy touto nemocí, lékařské ošetření vyhledal až v lednu 2011 (kdy byla tato nemoc u něho skutečně diagnostikována) a přesto vykonal nechráněný pohlavní styk dne 1. 11. 2010 s I. M. (bod 1/a odsuzujícího výroku o vině) a v době od července 2010 do ledna 2011 opakovaně s N. Š. (bod 1/b

odsuzujícího výroku o vině).

Výrok, jímž Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou zprostil obviněného návrhu na potrestání pro úmyslný přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, se týkal skutku spočívajícího podle návrhu na potrestání v podstatě v tom, že obviněný v listopadu a prosinci 2010 a dále ve dnech 17. 1. 2011 – 18. 1. 2011 opakovaně vykonal nechráněný pohlavní styk s M. H.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě považoval přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku za trvající trestný čin s odkazem na to, že obviněný se trestné činnosti, pro kterou byl uznán vinným, dopouštěl od července či srpna 2010 až do ledna 2011, a s odůvodněním, že „pachatel až do doby, než má lékařským vyšetřením objektivizován svůj zdravotní stav, tento protiprávní stav udržuje". Názor Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, podle něhož přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku má povahu trvajícího trestného činu, je mylný. V tomto ohledu je právní posouzení skutku Krajským soudem v Brně – pobočka v Jihlavě nesprávné.

Trvající trestný čin se vyznačuje tím, že jeho zákonným znakem je jednání, jímž pachatel vyvolá a udržuje protiprávní stav, případně že protiprávní stav udržuje, i když ho sám nevyvolal. Významné je nikoli jen to, že tu je protiprávní stav, ale to, že jeho udržování je výslovným znakem trestného činu. Skutková podstata trvajícího trestného činu je naplňována kontinuálně, tj. nepřetržitě po celou dobu, po kterou je protiprávní stav udržován, a páchání trestného činu je ukončeno teprve tím, že protiprávní stav je odstraněn. Názornou ukázkou trvajícího trestného činu je např. ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty podle § 156 tr. zákoníku, pokud je spáchán ve variantě vymezené zákonným znakem, že pachatel „má na prodej" závadné potraviny nebo jiné předměty (stejně tak odpovídající trestný čin spáchaný z nedbalosti podle § 157 odst. l tr. zákoníku). Trvajícími trestnými činy jsou také trestné činy, jejichž zákonným znakem je to, že pachatel „přechovává" nějaké věci, např. padělané peníze (§ 233 odst. l tr. zákoníku), platební prostředek jiného (§ 234 odst. l tr. zákoníku), padělatelské náčiní (§ 236 odst. l tr. zákoníku), omamnou nebo psychotropní látku (§ 283 odst. l tr. zákoníku) atd. Mezi trvající trestné činy patří rovněž zbavení osobní svobody podle § 170 odst. l tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je, že pachatel jiného „uvězní" nebo ho jiným způsobem „zbaví" osobní svobody. Patří sem i omezování osobní svobody podle § 171 odst. l tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je, že pachatel jinému „brání" užívat osobní svobody.

Naproti tomu trvajícím trestným činem není trestný čin, jehož znakem výslovně uvedeným ve skutkové podstatě není udržování protiprávního stavu, byt' protiprávní stav jinak je faktickým následkem jednání pachatele. Např. spácháním přečinu krádeže podle § 205 odst. l tr. zákoníku vznikne protiprávní stav spočívající v tom, že pachatel má v dispozici odcizenou věc, která byla odňata vlastníku nebo jinému oprávněnému držiteli. Přesto nejde o trvající trestný čin, protože držení odcizené věci není znakem trestného činu. Skutková podstata trestného činu je naplněna tím, že pachatel se věci zmocnil, a již tím je trestný čin spáchán. Doba, po kterou pachatel drží odcizenou věc, není dobou páchání trestného činu krádeže.

Přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jiného vydá, byt' i z nedbalosti, nebezpečí nákazy pohlavní nemocí.

K naplnění znaků uvedeného trestného činu, pokud spočívají v tom, že pachatel jiného „vydá nebezpečí nákazy", se vyžaduje, aby nebezpečí nákazy jiné osoby bylo konkrétní, bezprostřední a reálné. Tak je tomu zpravidla za předpokladu, že mezi pachatelem a jinou osobou dojde k pohlavnímu styku. Samotná okolnost, že pachatel trpí pohlavní nemocí, neléčí ji a setrvává ve stavu onemocnění, nestačí k naplnění zmíněného znaku, protože z toho žádné konkrétní, bezprostřední a reálné nebezpečí nákazy jiné osoby nevyplývá.

Zákonným znakem přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku není udržování

nějakého protiprávního stavu. Tento přečin je spáchán již tím, že z jednání pachatele vznikne jiné osobě nebezpečí, že onemocní pohlavní nemocí. Typicky takové nebezpečí vznikne při pohlavním styku mezi pachatelem a jinou osobou. Je-li přečin spáchán tímto způsobem, tj. pohlavním stykem, nevyžaduje se k naplnění zákonných znaků přečinu nic dalšího ve smyslu udržování nějakého protiprávního stavu. Pokud pachatel v určitém období, kdy sám je zdrojem nákazy, vykonává pohlavní styk s několika osobami, pak se ve vztahu ke všem z nich dopouští útoků, kterými znovu a znovu naplňuje znaky přečinu. Mnohost úmyslných útoků může při splnění dalších podmínek vést k závěru o pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku).

V návrhu na potrestání státní zástupce kvalifikoval celé jednání obviněného spočívající v pohlavních stycích s I. M., N. Š. a M. H. jako jeden pokračující úmyslný přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku. Jestliže Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou dospěl k závěru, že pohlavní styk obviněného s M. H. nebyl prokázán, a jestliže obviněného podle § 226 písm. a) tr. ř. zprostil návrhu na potrestání v části týkající se jednání ve vztahu k M. H., byl tento postup v souladu s ustanovením § 12 odst. 12 tr. ř., podle něhož skutkem podle tohoto zákona (tj. podle trestního řádu) se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-1i výslovně stanoveno jinak. Z hlediska ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. byly v návrhu na potrestání uvedené útoky proti I. M., N. Š. a M. H. samostatnými skutky, takže přicházelo v úvahu, aby soud také samostatnými výroky rozhodl o každém z nich. Z toho vyplývá, že rozhodnutí soudu o kterémkoli z těchto útoků nemělo žádné účinky ve vztahu k ostatním útokům, zejména ne účinek spočívající ve vytvoření překážky věci rozhodnuté podle § 11 odst. l písm. f) tr. ř. Nelze tudíž akceptovat závěr Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, že zprošťující výrok vytvořil překážku věci rozhodnuté a že trestní stíhání obviněného pro útoky proti I. M. a N. Š. se stalo nepřípustným. Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě rozhodl chybně, pokud podle § 257 odst. l písm. c) tr. ř. zrušil odsuzující výrok o vině obviněného přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku a pokud podle § 11 odst. l písm. f) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného pro útoky proti I. M. a N. Š.

Napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě je rozhodnutím, které především spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. l písm. g) tr. ř. a kterým zároveň bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, jak to předvídá dovolací důvod podle § 265b odst. l písm. f) tr. ř.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě. Současně zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a mezi nimi zejména rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, jímž byl zrušen rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ve výroku o trestu a jímž bylo o trestu nově rozhodnuto. Nakonec Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě znovu rozhodne o odvolání obviněného proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou.